

THE DOMINANT IMAGE

Ștefan Vlăduțescu
Prof., PhD., University of Craiova

Abstract: This study aims to clarify the poetic concept of dominant image and its application to the poetic work of Mihai Eminescu. The used research method is of semio-thematic type one. It comes to the conclusion that Eminescu's work proposes a specific and recognizable dominant image. This image functions according to the rule of the second effect and is an image in which four elements are articulated: a) a world that lives by signs, b) a world of dissociated time, c) a world by the sea and below the moon, d) a world what is born in a dream in a process of resuming destruction, e) a world that teaches loneliness, ataraxia and death.

Keywords: image, recognizable image, dominant image, second effect principle

1. Introducere

Dificultatea dezambiguizării este principala sursă a deschiderii și nelimitării interpretative a unei opere. Afirmatia lui Vladimir Streinu din 1943 (1943, p. 136) că "Eminescu a fost și este încă un poet dificil", își află și astăzi confirmarea. Oricâte interpretări i se fac operei unui creator de geniu, câmpul de investigații rămîne deschis.

Orice operă literară își recrează, în funcție de tipul de lectură care i se aplică, o structură ordonată de o imagine dominantă.

"Fiecare mare poet - spune poeticianul italian Adriano Tilgher - suscită, în cine iubește profund lumea poetică și o penetrează, o specie de imagine dominantă, în care se condensează sau se potențează impresia pe care lumea poetică a făcut-o asupra lui" (Tilgher A, 1934, p. 263). Se poate spune că imaginea dominantă este formula care guvernează universul liric integrator. Iar acest univers poate fi regăsit într-una sau în câteva poezii.

Există, în ultimul timp, un consens în a considera că o operă poate fi "lentila" unui singur fragment al său. Romanul și-a denumit procedeele prin care o parte capătă puterea întregului: mise en abîme (J. Ricardou, L. Dällenbach, L. Ciocîrlie etc.) sau holomer (N. Manolescu). În lirică, locurile privilegiate în care stau aglomerate figurile operei se constituie în imagini dominante. Cum fiecare epocă "locuiește" într-o zonă a operei unui poet, fiind stabilizată într-un punct al acesteia, suntem împinși a crede că lectorul nu este decît unul dintre aceia, care, neputînd ocupa tot câmpul operei, se limitează, la una sau la câteva poezii, prin care se poate citi întreaga operă. Este de ajuns o lentilă de contact pentru a vedea întreaga lume. Poezia prin care citim, așadar, o operă poetică poate ajunge să fie o poezie de contact.

Eminescu a fost citit prin Luceafărul de T. Vianu, G. Călinescu și G. Ibrăileanu, printr-o postumă variantă a Rugăciunii unui dac de I. Negoîtescu. În ce ne privește în postuma Adîncă mare găsim sistemul de teme care fundamentează opera eminesciană. Adîncă mare este pentru noi poezia de contact.

2. Patru segmente tematice

Constantele tematice, cum le zice Kibedi-Varga, sunt, în proiecție tabulară, segmente orizontale ale imaginii dominante.

Primul segment tematic din această poezie, definitoriu pentru lirica eminesciană, este cel lunar și marin. Luna și marea generează limita și infinitul cunoașterii poetice. Regimul impus de Selena, în termenii lui G. Durand, este regimul nocturn. Între "înaltul" de unde vin razele lunii și "josul" unde așteaptă marea se stabilește un raport de emisie-recepție care dă imaginarului posibilitatea de a abandona realul și perceptul și a se concentra apoi în mutația

granițelor sale. Mesajul lunar este un mesaj vizual, o înseninare: "Adînce mare sub a lunei față, înseninată de-a ei blondă rază".

Al doilea segment tematic al imaginii dominante este constituit de lumea dezindividualizată, dedublă ("O lume-ntreagă-n fundul ei visează"). Această lume se arată a fi unul dintre aspectele concrete ale regulii efectului secund care funcționează în lirica eminesciană: se părăsește realul și perceptul în favoarea imaginarului care însă are efecte de real și percept. Lumina lunii este o lumină de gradul al doilea, de efect, de reflectare. Înseninarea mării, la fel. Efectelor secundare ale exteriorului le corespund efecte secundare în planul psihic: luna este cufundată în "adînce mare", ea s-a îndepărtat de propria esență. Efectul secund trece, la Eminescu, drept cel mai important efect poetic. Aparținînd lumii dezindividualizate, dedublate, spiritul creator se preface a constata nepăsător, la modul suveran, suferința pe care i-o propune transmutarea dintr-un sine în alt sine. Dedublării îi urmează totdeauna sentimentul ieșirii din istoria intimă. Ieșirea este, în fond, o intrare într-o istorie perceptută ca străină, excesivă. Poezia se rescrie așadar ca impas al singurătății: ea se naște sub teroarea și dominația timpului. Dezindividualizarea în timp se manifestă, deci, ca o înstrăinare de sine. Tragicul eminescian vine din cel mai acut sentiment al timpului pe care-l putem întîlni în lirica românească.

"Mîine" este gîndul în fața căruia speranța capitulează, apele se răzvrătesc acoperind viul, înmormîntîndu-l. Procesul de distrugere ia chipul unei neînduplecate armonii de efect secund. Lumea dezindividualizată este lumea care visează, visul fiind la Eminescu, ca și la Novalis, realul absolut.

Al treilea segment tematic ar consta în figurile "firii întunecate": figuri ale răului și nimicului, figuri ale distrugerii. Visul, ca efect secund, distruge realul, substituindu-i-se. Timpul are rolul de organ suprem de decizie. Descris, timpul se spațializează. Lumea eminesciană există în spațiu, așadar, ca o consecință a existenței în timp. "Mîine" trece drept domeniu al neconștiinței, domeniu al virtualului care neagă și distruge. Imaginația eminesciană este o imaginație a deconstrucției, nașterea însăși a Universului fiind un lanț de distrugeri. Existența atîrnă de "mîinele" acvatic al mării: "Dar mînia falnică cumplit turbează". Armonia însăși și muzica sferelor provin dintr-o operație de distrugere și se situează în locurile și figurile "firii întunecate": "Azi un diluviu, mîine-o murmurire / o armonie care capăt n-are / Astfel e-a ei întunecată fire".

Ultimul segment tematic al imaginii dominante este indiferența și singurătatea. Spiritul creator parcurge, s-ar zice, un drum al însingurării. Totul cunoaște lecția singurătății. Este mai puțin singur și mai mult însingurat. Experiența sa a depășit singurătatea prin indiferență, dar a depășit-o, trăindu-se.

La Eminescu, indiferența se percepe ca stare a materiei care a "învățat" ce este moartea, o reindividualizare ("mie redă-mă" înseamnă reindividualizare și moarte): "Astfel sufletu-n antica mare / Ce-i pasă-ce simțiri o să inspire / Indiferentă, solitară - mare?"

Figura fundamentală a spiritului creator eminescian este trăirea de sine. Călinescu identifică exact ca nucleu al liricii lui Eminescu: înstrăinarea de sine, ieșirea din istorie și intrarea în timpul neistoric (Călinescu G., 1976, p. 398).

3. Concluzie

Așadar, imaginea dominantă pe care ne-o propune opera lui Eminescu, funcționînd după regula efectului secund, este imaginea lumii trăind prin semne, o lume dezindividualizată de timp, o lume aflată lîngă mare și sub lună, o lume ce se naște în vis într-un proces de reluată distrugere, învățînd singurătatea și indiferența.

BIBLIOGRAPHY

- Agbo, N. L. (2017). The Influence of Message Framing on Voting Behaviour in South-East Nigeria in the 2015 Presidential Election. repository.unn.edu.ng
- Al-Tokhais, A. (2016). The relationship between communication effectiveness and multicultural employees' job outcomes. Retrieved from <https://etd.ohiolink.edu/>
- Alwzinani, F. (2017). A method to disseminate and communicate IS research outputs beyond academia. dspace.brunel.ac.uk
- Boldea, I. (2017). Mythic and critic thinking in Eminescu's poetry. *Studii de Știință și Cultură*, 13(1).
- Bușu, O. V., Stan, N. R., & Teodorescu, B. (2017). Psychotherapeutical strategies in the children's anguish of death, unlimited freedom and loneliness. In X. Negrea, A. C. Strungă & Ș. Vlăduțescu (Eds.), *Creativity and language in social sciences* (78-94). Sitech.
- Călinescu, G. (1976). opera lui M. Eminescu, vol. I, București, Minerva.
- Colhon, M., & Iftene, A. (2016). Recommendation Technique for the " Cold-Start" Problem. *Romanian Journal of Human-Computer Interaction*, 9(3), 255.
- Grabara, J. K. (2017). The another point of view on sustainable management. *Calitatea*, 18(S1), 344.
- Grad, I., & Frunză, S., (2016). Postmodern Ethics and the Reconstruction of Authenticity in Communication-Based Society. *Revista de cercetare și intervenție socială*, 53, 326-336.
- Herndon, V. L. (2016). Changing places in teaching and learning: A qualitative study on the facilitation of problem-based learning. search.proquest.com
- Nen, M., Popa, V., Scurtu, A., & Unc, R. L. (2017). The Computer Management–SEO Audit. *Revista de Management Comparat International/Review of International Comparative Management*, 18(3), 297-307.
- Pacana, A., & Ulewicz, R. (2017). Research of determinants motivating to implement the environmental management system. *Polish Journal of Management Studies*, 16(1), 165- 174.
- Price, C. (2015). A textual analysis of and comparison between early 20th Century and contemporary marijuana propaganda. ttu-ir.tdl.org
- Sauvageau, K. (2017). Étude exploratoire des agirs communicationnels adaptés par les enseignants qallunaats au Nunavik au secondaire. di.uqo.ca
- Smolağ, K., Ślusarczyk, B., & Kot, S. (2016). The Role of Social Media in Management of Relational Capital in Universities. *Prabandhan: Indian Journal of Management*, 9(10).
- Streinu, V. (1943). *Clasicii noștri*, București.
- Tilgher, A. (1934). *Studi di poetica*, Roma, Piazza Madama.
- Voinea, D. V., & Negrea, X. (2017). Journalism, Between An Avant-Garde Profession And A Profession In Crisis. *Social Sciences and Education Research Review*, 4(1), 191-199.